

روایت دخترخوانده زنده‌یاد «بانو طاهایی» از مادرانی که مادر نشدند اما برای فرزندخواندمشان مادری می‌کنند

مادر معنوی من

الهام مهدیزاده

e.mahdizadeh@shahraranews.ir

هیچ کاه نشد «مادر» صدایش کنم. می گفت مادر بیرون جایگاه بزرگ و با منزلت بزرگی دارد که خدا برای من این گونه رقم نزد. اما تو و همه دختران مکتب نرجس دختران من هستید. من مادر معنوی شما هستم و تو دختر من. گرفتن دست‌های کوچک نوزادی بین دست‌هایت، برترین حس دنیاست!اینکه

همه چیز از یک عصر تابستان ۷۴ شروع شد. از اولین روز تیرماه. چهار سالی از ورودم به مکتب نرجس گذشته بود. آن روز باهم‌هنگی مادرم قرار گذاشته شده بود که خانم طاهایی برای مراسمی خانه ما بیاید. من و هفت خواهرم جلو در آماده ایستادیم. با ورود خانم طاهایی حال و احوال کردیم. خانم طاهایی از دیدن من و خواهرانم تعجب کرد. برایش جالب بود که من این همه خواهر دارم. کمی که از آمدنش گذشت رو به مادرم کرد و با خنده گفت: «هزار ماشاءا...!هشت تادختر دارید. خدا بیخشد. این انصاف است که شما این همه دختر داشته باشید و من یکی نداشته باشم؟!»

آن روز مادرم به خانم طاهایی گفت: «این دخترها را خدا به من داده و در راه خدا می‌بخشم.»

من خانم طاهایی را از همان روزهای اولی که وارد مکتب نرجس شدم، شناختم و خبر داشتم که هیچ فرزندی ندارد. چندی از آن صحبت گذشت و به آخرین روزهای تابستان رسیدیم. یاد استم آن روزها همزمان با ولادت حضرت زهرا(س) بود و با دیگر دختران مکتب نرجس برای مراسم روز زن آماده می‌شدیم. همان روزها چندباری خانم طاهایی من را دیدو «خترم» صدایم کرد. خانم داخل مکتب نرجس ابهت خاصی داشت و همین رفتارهای او برای من و دیگر دخترهای حوزه عجیب بود. نگاه‌های خانم از تصمیم جدی‌اش می گفت. از اینکه او مادر خوانده من شود و من دختر خوانده‌اش. همین مسئله من را سر در گم کرده بود. نمی‌دانستم چطور از خانواده و مادر خودم جدا شوم. گاهی باورها و تصورات خاصی در جامعه وجود دارد. آن روزها چیزی که همه ذهنم را درگیر خودش کرده بود، حرف‌های مردم بود، حرف‌هایی که با رفتن من به خانه خانم طاهایی ممکن بود سر زبان مردم بیفتد؛ اینکه تصور کنند چون ما خانواده پرجمعیتی هستیم خانواده‌ام حاضر شده‌اند من را به‌عنوان دختر خوانده به خانم طاهایی بدهند. بارها مادرم گفته بود «هر کدام از دخترانم برای من عطر و بوی خاص دارند و هیچ یک نمی‌تواند جای دیگری را پر کند». برای یک مادر همه بچه‌هایش عزیزند و نفسش به نفس یک یک فرزندانیش بنداست. مدتی گذشت و من نتوانستم تصمیم بگیرم. تاآنکه یک روز مسئول فرهنگی مکتب نرجس، من را پیش خودش خواند و گفت: «خانم تصمیم گرفته‌اند که شما دخترخوانده‌شان شوید. اما گفتند اگر راضی به این کار نیستی، اصرار نمی‌کنند.»

آن روز تصمیم گرفتم و با تাকسی همراه پدر رفتم به خانه خانم طاهایی. از آن روز شدم دخترخوانده خانم طاهایی.

دخترخوانده بودن حس عجیبی دارد. خانم، من را «زهره جان» صدا می‌کرد، گاهی هم «خترم» چندباری خواستم «مادر» صدایش کنم، نشد. یکی دوبار ی خانم به من گفت: «من را خانم صدا کن. مادر شدن جایگاه والا و آینده‌جامعه و یک خانم به‌خاطر جایگاه والاای که برای مادر قائل بود، هیچ‌گاه به‌خودش اجازه نداد که او را «مادر» صدا کنم.

حس داشتن دو مادر حس عجیبی است. اوایل حضورم، خانم طاهایی همه پخت‌وپزها را انجام می‌داد تا من وقت بیشتری برای خواندن درس حوزه بگذارم. بعد از مدتی از او خواستم که در کارهای خانه کمک کنم. گفتم: «من دختر شما هستم پس دوست دارم کمک کنم.»

زن، بنیان‌گذار یک کشور

خانم طاهایی مادرانه خیلی چیزها به من آموخت. اینکه یک زن پایه و ستون یک خانه است و آینده جامعه و یک کشور، دست زنان است، چون زنان با کودک‌کالی سرو کار دارند

فاطمه خاموشی ملقب به خانم طاهایی از جمله زنان خاص مشهد بود. او از بانوان شناخته‌شده در دوران شاهنشاهی و مبارزات انقلابی بود. خانم طاهایی پایه‌گذار مکتب نرجس است. با پیروزی انقلاب اسلامی، خانم طاهایی به کار تعلیم دختران حوزه علوم دینی پرداخت. او سیزدهمین روز بهمن سال ۸۸ در طی عارضه قلبی از دنیا رفت.

روزنامه شهر خراسانی

شماره ۴۳۱۲
پنجم شهریور ۱۳۹۶
دولت اسلامی ایران

شهر خراسانی

شهر خراسانی

شهر خراسانی

شهر خراسانی

شهر خراسانی

شهر خراسانی

شهر خراسانی

شهر خراسانی

شهر خراسانی

شهر خراسانی

شهر خراسانی

شهر خراسانی

شهر خراسانی

شهر خراسانی

شهر خراسانی

شهر خراسانی

شهر خراسانی

شهر خراسانی

شهر خراسانی

شهر خراسانی

شهر خراسانی

شهر خراسانی

شهر خراسانی

شهر خراسانی

شهر خراسانی

شهر خراسانی

شهر خراسانی

شهر خراسانی

شهر خراسانی

شهر خراسانی

شهر خراسانی

شهر خراسانی

شهر خراسانی

روزهای خلوت زندان

آزادی کرونايي، ۶هزار زندانی خراسانی را به خانه بازگرداند

محدثه شوشتری

m.shushdari@shahraranews.ir

وقتی هنوز سر و کله کرونا پیدا نشده بود، حرف از خلوت کردن زندان‌ها به میان می‌آمد، اما در حد همان حرف و تأکید باقی مانده بود. هرازگاهی که خبرهای ناخوشی از پشت دیوارهای بلند زندان به بیرون رسوخ می‌کرد، موضوع خلوت کردن زندان‌ها دوباره به نقد و نظر کشیده می‌شد. شرایط قدر زندان مشهد هم بهتر از زندان‌های پایتخت و سایر شهرها نبود.

ساختمان فرسوده و قدیمی این زندان که از سال‌ها قبل قرار بود از وکیل آباد مشهد نقل مکان کند، برای حدود ۳ و نهایت ۴هزار نفر گنجایش داشت، درحالی که جمعیت زندانیان این زندان به مرز ۱۳ هزار نفر هم رسیده بود؛ چیزی نزدیک به سه تا چهاربرابر ظرفیت این زندان. کف‌خوابی زندانیان در سالن‌ها، راهروها و هر جایی از زندان به‌دنبال پرسیدن بندها هم جزئی از همان خبرهای ناخوشی بود که به گوش می‌رسید.

در این میان، وعده نقل مکان زندان -دستکم- در بیش از یک دهه گذشته فقط تکرار شده و به جایی نرسیده است. آخرین بار تکرار این وعده به روز چهارشنبه هفته قبل برمی‌گردد که مدیرکل زندان‌های خراسان رضوی، جابه‌جایی زندان مشهد به خارج از شهر و با ظرفیت حداقل ۱۰ هزار زندانی را مطرح کرد. البته این وعده‌گر از امروز هم به مرحله اجرا برسد، دستکم، سه تا پنج‌سال برای ساخت و انتقال زندانیان زمان خواهد برد.

۴ گزینه

با این اوصاف، برای خلوت کردن زندان مشهد یا انجام حداقل کارها برای بهبود شرایط زندانیان، باید به طرح‌های دیگر در شرایط فعلی و ماندگاری کرونا بسنده می‌کردند. شاید برای همین است که مدیران و دست‌اندرکاران در امور زندانیان هم در مدت نزدیک به یک‌سالگی که کرونا حاکم بر همه امور شده است، معادلات معمول حبس و آزادی را بسر هم زده‌اند. طرح و برنامه خلوت کردن زندان‌ها را از خاک‌خوردن خارج کرده و به مرحله اجرا رسانده‌اند.

درمجموع براساس چهار طرح مختلف به خلوت کردن زندان‌ها پرداختند. اول، طرح مرخصی‌های کرونا و تمدید آن در سه مرحله از اسفند سال گذشته تاکنون، دوم: طرح پایش زندانیان و آزادی زندانیان با حبس جزئی و غیر جرائم خطرناک و عمدی، سوم: اجرای مصوبه جدید احکام مجازات جایگزین حبس و چهارم: عفو زندانیان. با اجرای این طرح و برنامه‌ها خانم همیشه می گفت: «یک زن می‌تواند همسر نمونه، مادر نمونه و زنی نمونه برای جامعه باشد. تحصیل و تدریس کند. در خانه کدبانویی تمام‌عیار باشد و برای فرزندانش مدری نمونه.»

زن و اقتصاد

یکی از چیزهایی که خانم به من یاد داد، مدیریت یک زن برای اقتصاد بود. همیشه به من می‌گفت که یک زن نقش کلیدی در مدیریت اقتصادی خانه دارد. باین همه، مضراتی که برای کیسه‌های پلاستیکی گفته می‌شود، مصرف کیسه‌های پلاستیکی عادی شده است. انگار عادت کرده‌ایم برای هر خریدی که می‌کنیم یک نایلون بگیریم. خانم به این چیزها خیلی اهمیت داد. سعی می‌کرد برای خرید از کیسه‌های نایلونی استفاده نکنند.

خانم طاهایی همیشه تأکید می‌کرد که برای پذیرایی و پخت‌وپز از مواد غذایی و امکانات داخل خانه استفاده کنیم. یک‌بار مهمان آمد و فرصت زیادی برای درست کردن غذا نداشتیم. یک روز به‌خاطر همان حساسیت‌هایی که خانم طاهایی برای تهیه غذا داشت با حساسیت خاص پلومرغ درست کردیم اما دیگر فرصتی برای سرخ کردن خلال سیب‌زمینی برای تزیین کنار مرغ‌ها نداشتیم. من آن روز یک بسته خلال سیب‌زمینی گرفتم. هیچ‌وقت فراموش نمی‌کنم که خانم تا مدت‌ها از اینکه آن روز از خلال سیب‌زمینی آماده استفاده کردیم، ناراحت بود. می‌گفت: «وقتی می‌شود از امکانات و لوازم داخل خانه برای پخت‌وپز و پذیرایی از مهمان استفاده کرد، کار درستی نیست که آماده خرید کنیم.»

خانهای که وقف دختران شد

خانه خانم طاهایی چند کوچه پایین‌تر از محل فعلی مکتب نرجس است. همان زمان که با خانم در آن خانه زندگی می‌کردیم به من می‌گفت: «ما مستأجر امام زمان (عج) هستیم.» خانم طاهایی تصمیم گرفته بود که خانه خود را وقف دختران و حوزه علمیه کند. همان سال‌ها به من می‌گفت: «دختر من این خانه وقف امام‌زمان (عج) شده است و من و شما مستأجر امام‌زمان (عج) هستیم.» حالا آن خانه وقف تعلیم دختران شده است.

خانم طاهایی ملقب به خانم طاهایی از جمله زنان خاص مشهد بود. او از بانوان شناخته‌شده در دوران شاهنشاهی و مبارزات انقلابی بود. خانم طاهایی پایه‌گذار مکتب نرجس است. با پیروزی انقلاب اسلامی، خانم طاهایی به کار تعلیم دختران حوزه علوم دینی پرداخت. او سیزدهمین روز بهمن سال ۸۸ در طی عارضه قلبی از دنیا رفت.

بمالد. گفته می‌شود زندان جای مادران نیست، زندان جای نیازمندان مالی که جیب خالی و بدهی نه‌چندان زیاد، آن‌ها را حبس کرده نیست، اما وقتی کار مادران و پدران به پشت میله‌ها می‌رسد، چاره‌ای جز حبس کشیدن ندارند. دست کم برای این دسته از زندانیان که فقر و نداری پشت میله‌های زندان اسیرشان کرده، آزادی‌های ایسام کرونا برای خلوت کردن زندان‌ها، شرایط بازگشت به خانه را فراهم کرده است. این زندانیان در طول نزدیک به یک‌سالگی که کرونا شیوع پیدا کرده است، با عنوان مرخصی ایام کرونا به‌طور موقت آزاد شده‌اند.

مدیرکل زندان‌های استان خراسان رضوی از آمار مرخصی‌های ایام کرونا سخن می‌گوید که حدود یک‌سوم جمعیت کل زندانیان استان را شامل می‌شود، اینکه بیش از ۶هزار زندانی در سه مرحله از اسفند سال گذشته تاکنون به مرخصی کرونا رفتند. البته سعید سربازجانفادر گفت‌وگو با خبرنگار ما درباره آزادی‌های ایام کرونا این‌قید را هم به‌سخنانش می‌افزاید که مرخصی‌های این دوران شامل زندانیان خطرناک، شرور، سابقه‌دار، باغی و به‌طور کلی زندانیان با جرایم سنگین نمی‌شود.

ادامه مرخصی‌ها

شرایط کرونايي هر شهر، حکم باز و بسته‌شدن در خیلی از اماکن را تعیین می‌کند، از مدارس و دانشگاه‌ها گرفته تا اماکن گردشگری و مراکز و صنوف مختلف. در شرایط قرمز محدودیت‌ها شدید و در شرایطی مثل این روزهای مشهد که وضعیت زرد برقرار است، محدودیت‌ها کمتر. اما درباره زندان و آزادی‌های کرونايي این سؤال مطرح می‌شود که آیا با خارج‌شدن مشهد از وضعیت قرمز، زندانیان باید دوباره به زندان‌ها بازگردند یا نه. این سؤال را

یافته است تا منجر به صلح و سازش‌های بیشتر و کاهش آمار ورودی زندانیان شود، چنان که در ده‌ماهه ابتدای سال جاری نسبت‌به مدت مشابه سال گذشته، ۱۳/۵۵ یعنی در حدود ۱۴درصد کاهش ورودی‌های زندان را در استان شاهد بوده‌ایم.

وی تسریع در رسیدگی به اعصارها، افزایش بازدید قضات از زندان‌ها، اجرای طرح پایش زندانیان و اجرای دستورالعمل سازمان دهی و کاهش جمعیت کیفری زندانیان را از دلایل واقدامات کاهش جمعیت کیفری زندان مشهد برمی‌شمارد. زندانیان جرائم غیرعمد و محکومان مالی را معاون دادستان مرکز استان در امور زندان‌ها جزو آن دسته از زندانیانی ذکر می‌کند که برای رهایی از بنداین و کاهش حبس آن‌ها به‌طور ویژه رسیدگی صورت می‌گیرد. به‌طورمثال اگر وجهی ازسوی خیران برای آزادی زندانی پرداخت شود،

مدیرکل زندان‌های خراسان رضوی این گونه پاسخ می‌دهد که همه چیز به تصمیم‌های دستگاه قضایی برمی‌گردد و از آنجاکه براساس آخرین دستورالعمل صادره در آذرماه، مجوز مر حله سوم مرخصی‌های ایسام کرونا را داده‌اند، همچنان این مرخصی‌ها ادامه دارند.

به گفته سرباز جانفدا، با نظر مرجع قضایی مرخصی‌های زندانیان قابل تمدید بوده لذا در همین راستا در هر مرحله به‌طور میانگین به ۶هزار زندانی خراسان رضوی مرخصی اعطا شده است. درمجموع ۲۵هزار و ۷۷۴روز مرخصی به زندانیان واجد شرایط استان در دوران شیوع کرونا اعطا شده است.

حبس‌هایی که در مرخصی‌ها به پایان رسید

برای آنان که پشت میله‌های زندان در حبس آزادی مانده‌اند، یک شب حبس هم به‌اندازه تحمل ماه‌ها و سال‌ها زمان می‌برد. برای همین حتی از کم‌شدن یک روز و یک هفته آن دلخوش می‌شوند، چه برسند به کم‌شدن چند ماه و حتی سال. در شرایط امسال خودبه‌خود ایام زندانی‌بودن خیلی این زندانیان که کمتر از یک‌سال بوده، در دوران مرخصی ممکن بود به پایان برسند و نیاز به بازگشت زندان نداشته باشند. نمونه این زندانیان را هم در زندان مشهد هم داشتیم و برخی از زندانیانی که در در حد ۷ماه، ۷ماه یا کمتر حکم زندانی شدن داشتند، در این روند دیگر مجبور به بازگشت به زندان نشدند. درواقع بیشتر دوران زندانی‌شدن آن‌ها در آزادی‌های زمان کرونا و خلوت کردن زندان‌ها سپری شد. مدیرکل زندان‌های خراسان رضوی هم تأکید می‌کند: به‌طورکلی زمانی‌که مرجع قضایی، دسترسی را درباره محکومان زندانی می‌دهد، وظیفه ما اجرای دستورات است؛ لذا زندانی از حق استفاده از تسهیلات قضایی ولو اینکه

پرونده‌اش بدون فوت زمان رسیدگی می‌شود تا زودتر آزاد شود. با هنگام ارائه تسهیلات و موارد دیگری که شامل حال زندانیان جرایم غیرعمد و محکومان مالی می‌شود، رسیدگی به این پرونده‌ها لزوما به نوبت و طی زمان‌های طولانی قضایی صورت نمی‌کند؛ چنان‌که در این زمینه پنج‌قاضی ویژه‌ناظر بر امور زندان در استان مشغول به کارند.

معاون دادستان مرکز استان در امور زندان‌ها همچنین از آزادی بیش از هزار زندانی در طرح پایش زندانیان در سال جاری خبر می‌دهد. به گفته قاضی دهقانانی، جمعیت زندانیان استان با اجرای این‌س طرح‌ها در شرایط کرونايي امسال کاهش چشمگیری داشته و حدود ۱۹هزار و ۳۰۰ زندانی به حدود ۱۷هزار

این تسهیلات موجب آزادی وی شود، بر خوردار است.

هزارو۱۵۰زندان

طرح دیگری که در یک‌سال گذشته برای خلوت کردن زندان‌ها اجرا شد و نوید آزادی را به جمع قابل توجهی از زندانیان داد، «پایش» نام دارد. این طرح ابتدا به‌صورت پایلوت در زندان مشهد اجرا شد و بعد از نتیجه‌بخش بودن آن در سایر زندان‌های کشور نیز انجام شد. درروز امسال با اجرای این طرح هزارو ۱۵۰زندانی به‌خانه بازگشتند.

آماری که مدیر کل زندان‌های خراسان رضوی آن را در احتساب با کل جمعیت زندانیان تعداد چشمگیری می‌داند که حتی سبب کاهش جمعیت کل زندان هم نشده است. در طرح پایش، قضات ناظر بر امور زندان با بررسی مجدد پرونده زندانیانی که شرایط آزادی را داشتند، احکام رهایی را صادر کردند.

در کنار طرح پایش، عفو سالیانه زندانیان نیز در سال جاری با توجه‌به شرایط کرونا و ضرورت خلوت کردن زندان‌ها اهمیت بیشتری داشت و شامل جمعیت شایان توجهی از زندانیان مشهد هم شد. آمار این آزادی‌ها به تفکیک به خبرنگار ما ارائه نشد و عنوان شد که در جمع بیش‌از ۲ هزار و ۰۰۰زندانی که در سال جاری آزاد شدند، بخشی از آن‌ها شامل عفو و بخشی دیگر شامل حبس‌های جزئی و اجرای طرح‌ها و دستورالعمل‌های قضایی حبس‌زایی بوده‌اند.

پایان سخنان مدیرکل زندان‌های خراسان رضوی هم مددخواهی از خیران و مردم است که زندانیان نیازمند رفاهاوش نکنند. چند ماهی است که طرحی به نام «نذر هشتم» با هدف کمک به زندانیان نیازمند اجرا می‌شود و هرچه مشارکت در این طرح بیشتر باشد شاهد بازگشت زندانیان بیشتری به آغوش خانواده خواهیم بود.

معاون دادستان مرکز استان در امور زندان‌ها خبر داد آزادی بیش از ۱۰۰۰ زندانی در طرح پایش زندانیان

زندانی رسیده است.

وی در پایان سخنانش بر این نکته نیز تأکید می‌کند؛ وقتی صحبت از خلوت کرن زندان‌ها یا آزادی زندانیان با حبس‌های جزئی می‌شود، مردم تصور نکنند که هر فردی را که مستحق زندانی‌شدن و متنبه‌شدن است، ما آزاد کرده‌ایم و امنیت جامعه به هم می‌خورد؛ فقط زندانیانی شامل طرح‌های کاهش جمعیت زندان‌ها می‌شوند که در فهرست زندانیان خطرناک، مجرمان شرور و سابقه‌دار، اعدامی، قاتل، باغی و زورگیر و جرائم خشن نباشند.

